

TÜRÜK

2022, Yıl/Year: 10, Sayı/Issue: 29, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / *Date of Received: 28.01.2022*

Kabul Tarihi / *Date of Accepted: 16.05.2022*

Sayfa / *Page: 164-176*

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / *Writer:*

Öğr. Gör. Dr. Coşkun DOĞAN

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi

coskundogan2002@yahoo.de

Tekin KOÇ

Emekli TSK Mensubu

koct3571@gmail.com

İMECE KÜLTÜRÜNÜN YEŞİLCE'DE DÜNÜ VE BUGÜNÜ

Öz

Bireyin, kendi içerisinde yaşadığı toplumun bir üyesi olabilmesi için, o toplumun öz değerlerini öğrenmesi ve günlük yaşamda uygulaması gerekmektedir. Toplumların öz değerleri, insan yaşamına anlam katan önemli yaşamsal deneyimlerdir ve bunlar bireyin yaşadığı coğrafya tarafından biçimlendirilmiştir. Buna bağımlı olarak toplumların yaşam ve üretim tarzı, o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Kısıtlı olanaklarla zor koşulların üstesinden gelmek için yapılan emek birliği de bu kültürel ürünlerden biridir. Yani "İmece", bir diğer adı ile "Toplumsal Dayanışma", özellikle kırsal bölgelerde karşılıksız yardımlaşmanın ve işbirliğinin yüzyıllardır süregelen kültürel mirasın adıdır.

Bu çalışmada, imece kültürünün özellikle büyük kentlere göç ve diğer birçok nedenlerden ötürü kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya kalması vurgulanmaktadır. Bu nedenle, araştırmada imece kültürünün önemi ve gerekliliği konusunda farkındalık yaratmak amaçlanmıştır. Ayrıca imece kültürünün yaşatılması için, hangi kurumların desteklemesi konusunda katılımcılardan görüş alınmıştır. Kültürel bir miras olan "İmece Anlayışının", bölgenin kalkınmasında gerekliliği ve halen uygulandığı konusunda

katılımcıların görüşlerinin alınarak belli bir yargıya varılması, araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmada imce kültür anlayışını belirlemek için nicel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Örneklem olarak Ordu ili Mesudiye ilçesi Yeşilce Mahallesi seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İmece, Köy, Toplumsal Dayanışma, Kültürel Miras, Yeşilce

PAST AND PRESENT OF İMECE CULTURE IN YEŞİLCE

Abstract

In order for an individual to be a member of the society he lives in, he must learn the core values of that society and apply them in daily life. The core values of societies are important life experiences that add meaning to human life, and they are shaped by the geography in which the individual lives. Depending on this, the life and production style of societies constitute the culture of that society. Labor union to overcome difficult conditions with limited means is one of these cultural products. In other words, "İmece", also known as "Social Solidarity", is the name of the cultural heritage of centuries-old mutual assistance and cooperation, especially in rural areas.

In this study, it is emphasized that the imece culture is in danger of disappearing due to migration to big cities and many other reasons. For this reason, it was aimed to raise awareness about the importance and necessity of collaborative culture in the research. In addition, the opinions of the participants were taken about which institutions should support in order to keep the imece culture alive. The aim of the research is to reach a certain judgment by taking the opinions of the participants about the necessity of the "İmece Concept", which is a cultural heritage, for the development of the region and its current application. In this study, a quantitative research method was used to determine the imece culture understanding. As a sample, Yeşilce Neighborhood of Mesudiye district of Ordu province was selected.

Keywords: İmece, Village, Social Solidarity, Cultural heritage, Yeşilce

Giriş

İnsanoğlu toplumsal bir varlıktır. Tek başına yaşamını sürdürmesi olanaksızdır. Birey toplumun en küçük parçası olarak, toplumsal değerleri yerine getirmekle sorumludur. Her bir bireyin farklı toplumsal rolleri olsa da, bireysel bağlamda sergiledikleri davranışlar toplumun dinamiklerini belirlemektedir. Her topluma özgü olan dinamiklerin arkasında tarihsel süreç içerisinde oluşmuş yaşamsal deneyimler yatmaktadır. Toplumsal deneyimler, herkese ait ortak ürünlerdir. Bu bağlamda tüm bireyler, bu kültürel ürünlere sahip çıkmak ve toplum değerlerini canlı tutmak için ortak olarak çaba göstermek zorundadır. Ortak gücün birleşmesi ve toplumsal ihtiyaçların herhangi bir karşılık beklemeक्सizin yerine getirilmesi "imecenin" kendisidir.

Gönüllülük esasına dayalı yardımlaşma anlamına gelen “imece” kavramı çok eskiden beri süregelmektedir. İmece, bugün de değişen yaşamsal koşullara paralel olarak çeşitli alanlarda halen devam etmektedir. Türk toplumunda geleneksel şekilde uygulanan imece, kırsal toplumlarda yardımlaşma anlamına gelmektedir. İmece usulü yardımlaşmak, özellikle küçük yerleşim bölgelerinde bireysel olarak üstesinden gelinemeyecek ve ortak çalışma gerektiren işlerde karşılık beklemeden birlikte çalışmaktır. İmece, bazen de yerel yönetim sorumluları tarafından o bölgede yaşayanların ihtiyaçlarına istinaden zorunlu kılınan bir çalışma durumu olarak da uygulamaktadır.

Toplumsal dayanışma ile eş anlamlı olan imece teriminin gerek sözlük, gerek sosyolojik gerekse hukuksal anlamları birbirine benzemektedir. Temelde imece, ortaklaşa yerine getirilen işler, işbölümü anlamına gelen, karşılıklı yardımlaşmayla sırayla yapılan etkinliklerdir. İnsanların emek gücünü birleştirerek yaptıkları işler, her zaman toplumda anlamlı olmuştur. İmece usulü yapılan etkinlikler sürekli olarak bir şenlik havasında yapılmıştır. Birlikte çalışmanın ve yardımlaşmanın insanlara verdiği hazın yanında motivasyon da sağlamaktadır. Böylece emek gücünün birlikteliği, toplumsal sorunların daha kolay çözülmesine katkı sunmaktadır.

İmece usulü yardımlaşma, küreselleşmenin yaşandığı dünyada günün koşullarına uygun olarak uygulanmaktadır. Teknolojinin hızla gelişmesi beraberinde birçok küresel sorunları da getirmiştir. Bu konuda farklı coğrafyadan insanların birlikte hareket ederek ortak çözümler bulunması sosyal, kültürel ve çevresel sorunların çözümünde, imece usulünün sosyal fayda odaklı kullanımınıdır. Artık günümüzde farklı bilimsel alanların ya da kurumların bir araya gelerek ortak çalışma yürütmeleri, herhangi bir sorunun çözümünde yardımlaşmaları da imece usulü çalışmanın bugünkü kullanım şeklidir. İmece usulü çalışmaların örneklerine bugün her tür alanda rastlamak mümkündür.

Toplumsal dayanışmanın en güzel örneği olan imece usulü yardımlaşma, insanlık tarihinin her döneminde uygulanmış ve bugün de uygulanmaktadır. Toplumsal yaşam için büyük önem taşıyan imece, sosyal yaşamın kolay hale gelmesi açısından gerekli bir ortak etkinliktir. Eskiden olduğu gibi bugün de ortak sorunların çözümünde imece büyük rol oynamaktadır. Bu düşünceden hareketle, bir dönem iç ve dış göçe büyük oranda maruz kalmış Ordu İlinin Mesudiye İlçesine bağlı Yeşilce Mahallesinde imece düşüncesinin dünü ve bugünü, imece anlayışını gösteren örnek bir çalışma yapılmıştır.

1. İmecenin Sosyolojik Temeli

İnsan toplumsal bir varlıktır ve bir toplum, varlığını sürdürebilmek için yeni üyelere ihtiyaç duymaktadır. Birey de toplumun bir parçası olarak, toplumun diğer üyeleri ile uyumlu yaşamak zorundadır. Bu anlamda bütünü bir parçası olmak için birey, toplumun öz değerlerini, tutum ve davranış şekillerini çeşitli toplumsal kurumlar aracılığı ile öğrenerek toplumsallaşmak zorundadır. Durkheim'e göre toplum, bir organizma gibi bütünü yaşaması için çalışan, birbirleri ile etkileşen ve birbirlerini destekleyen parçalardan oluşan yapısal-işlevsel bir sistemdir. Bu bütünü parçaları, bütün içinde gördükleri işlevlerle anlaşılabilirler (Akt: Yükselbaba, 2017:198). Bireyin toplumla uyum içerisinde bulunması, toplumla bütünleşmesi anlamına gelmektedir. Bu da toplumun üyesi olan bireylerin dayanışma ve işbölümü yapmaları ile olanaklı olacaktır. Bu bağlamda, Emil

Durkheim'in "İşbölümü ve Toplumsal Dayanışma" kavramları ile ortaya koyduğu sosyolojik yapı, İmece kültürü ile örtüşmektedir.

Emil Durkheim'in doktora tezi olan İşbölümü, toplumun yapısındaki (nüfus artması ve büyüme gibi) birçok etmenin değişiminden etkilenmektedir. Toplumdaki işbölümü geliştikçe toplumsal yapı da değişmektedir. Değişimle birlikte maddi gelişmeler de beraberinde gelmekte ve geleneksel toplum yapısı bozulmaktadır. Hatta bazı gelenekler de zayıflamaktadır. Bu anlamda Delfem (2008) şöyle demektedir.

İşbölümünün artması için maddi gelişmeler zorunludur, fakat yeterli değildir. İkinci olarak bu gelişmelerle birlikte geleneklerin zayıflaması ve inanç sisteminde bireyciliğin artması da gerekir. Geleneğin etkisinin göreceli olarak azalması, modern toplumlarda bireyin köklerinin olduğu yerde bağlı kalmaması ve çok geniş alanlara yayılmasındandır. Bunun sonu olarak bireyler toplulukla ilişkilerinden büyük oranda bağımsızlaşırlar ve kolektif bilinç yavaş yavaş bireyi belirleyici olmaktan çıkmaya başlar (Akt.Yükselbaba, 2017:201).

Bireyin toplumla olan bağlantısını Durkheim, sosyoloji biliminde önemli bir yere sahip olan "İşbölümü" çalışması ile dile getirmiştir. İşbölümünün temelinde dayanışma söz konusudur. Toplumsal düzenin sağlanmasında dayanışma önemli bir olgudur. Durkheim'e göre iki tür dayanışma şekli vardır. 1-Mekanik Dayanışma; işbölümünün çeşitlenmediği, bireylerin her birinin diğerini yüz yüze tanıdığı, ortak geçmişi olan küçük gruplarda gerçekleşen dayanışma şeklidir (Kara, 2016:379). Ayrıca bu gruplarda değişim oldukça yavaş olmaktadır. Bu nedenle geleneksel cinsiyete dayalı işbölümü sürdürülmektedir. Bu dayanışma şeklinde herkes yapılan işlerden aynı oranda sorumludur. Toplumsal değerler ve inançlar benzerlik göstermektedir. 2-Organik Dayanışma; kapsamlı ve yoğun işbölümünün yaşandığı bir dayanışma şeklidir. Çok nüfuslu şehirlerde, modern toplumlarda görülen bir dayanışma anlayışıdır. Kapitalist toplum düzeni anlayışında gerçekleşmektedir. Birey ne kadar çok para kazanırsa o kadar yalnızlaşmakta ve insani ilişkilere zamanı kalmamaktadır. Toplumda bireyler birbirinden farklılıklar göstermektedir. Ortak değerler etrafında birleşen ve birbirine benzeyen değerler kaybolmaya yüz tutmuştur. Bireysellik ön plana çıkmıştır (Yükselbaba, 2017:205).

Küçük yerleşim yerlerinde toplumsal yaşam içerisinde yardımlaşma ve dayanışmanın önemi oldukça büyüktür. Ancak toplumların tarım alanlarını terk ederek sanayinin yoğunlaştığı büyük şehirlere göç etmeleri ile dayanışma ve işbölümü zincirini kırdığı görülmektedir. İmece kültürünün geleneksel anlayışından uzaklaşmasının temelinde kapitalist sistemin rolü büyüktür. Kapitalist sistem, bireyleri toplu yaşamın temelini oluşturan değerlerden uzaklaştırmaktadır. Türk toplumunda toplumsal dayanışma "İmece" sözcüğü ile ifade edilmektedir. İmece sözcüğünün tarihsel süreç içerisinde toplum tarafından hangi anlamda algılandığı aşağıda açıklamıştır.

2. İmece Sözcüğünün Tanımı ve Tarihsel Seyri

İmece sözcüğü sürekli olarak yardımlaşma sözcüğü ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır. İmece sözcüğünün karşılığı, " Kırsal kesimde yaşayanların güç birliği yaparak yaptıkları işler" anlamına gelmektedir. İmece sözcüğünün yazılı olarak ilk geçtiği şekli 1500'lü yıllarda *ammece/emece* şeklinde ve "köylüye topluca yaptırılan iş" anlamındadır (TDK, Tarama Sözlüğü, <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/imece>). İmece sözcüğünün nerden ve nasıl türediği

konusunda birçok düşünce vardır. Bunlardan bazıları, Köktürk metinlerinde rastlanan *emgek* sözcüğünden (Gülensoy,2007:433), yine eski Türkçe 'de *üme(öme)* sözcüğüne –ci eki konularak türetilmiştir (Eren,1999:189). İmece sözcüğünün her ne kadar Arapça ve Yunanca sözcüklerden türediği iddia edilse de Türk kültüründe imece, bireylerin ortak emek gücünü bedelsiz ortaya koyarak birlikte çalışması ve yardımlaşması olarak tanımlanabilir. Türk toplumunda yardımlaşmanın bir yaşam kültürü olduğu öteden beri bilinmektedir. Bu anlamda “*imece*” sözcüğüne etimolojik olarak bakıldığında Türk kültürü ile ilintili olarak ortaya çıktığı söylenebilir. İmece sözcüğünün yabancı dillerden değil, Türkçe kaynaklı olduğunu savunan Karabatak, imece sözcüğünün etimolojik yapısı ile dört farklı görüşü şöyle aktarmaktadır.

1. İmece kelimesiyle emgek kelimesi arasında bir ilişki olduğu düşünülür ve bugünkü imece kelimesinin kökeni **emgek** kelimesine dayandırılır. Bu görüşün başlıca savunucusu Tuncer Gülensoy olmuştur. **2.** İmece kelimesiyle **üme(öme)** kelimesi arasında bir ilgi kurulmuş, bugün kullandığımız imece, imeci kelimesi, **üme** (yardım) kelimesiyle +ci ekinin birleşmesiyle oluşmuştur. Bu görüşün önde gelen ismi, Etimolojik sözlüğünde bu kelimeye geniş yer ayıran Hasan Eren'dir. **3.** İmece kelimesinin kökeni Yunanca'ya dayandırılır. Kelimenin Yunanca **ymísea** kelimesinden geldiği savunulur. Andreas Tietze bu görüşü dile getiren isimlerdendir. **4.** İmece kelimesinin Arapça **'amma** den geldiği savunulur. Bu görüşe göre imece kelimesi Arapça **ammece<emece** den oluşmuştur (Karabatak, 2018:498).

Türk toplumunda çok eskiden beri imece usulü dayanışmanın varlığı söz konusudur. Türklerin yaşadığı Orta Asya ve daha sonra Anadolu coğrafyasında emek gücünün ortaklığına dayalı dayanışma kaçınılmaz bir gerekliliktir. Özellikle sürekli göçer bir yaşam sürdüren Türklerin göç yollarında ve konakladıkları yerlerde günlük işlerin yerine getirilmesinde toplu olarak iş yapma kültürü oluşmuştur. Türkler, Orta Asya'dan Anadolu'ya göç esnasında da toplumsal yaşamın sürdürülebilirliğini sağlamak için, dayanışma kültürünün en güzel örneklerini vermişlerdir. İmece kültürünün Türklerde ne kadar yaşamsal bir öneme sahip olduğunu Divanü Lügat'it-Türk'de geçtiği şekliyle Aydemir (2015) şöyle aktarmıştır.

Divanü Lügat'it-Türk'de geçen birçok kelime ve cümle de “imece kültürü” ve “dayanışmanın” Türkler için önemli olduğunu göstermektedir. Örnek vermek gerekirse “Yalñus kaz ötmes” deyişinde “bir tek kaz ötmez. Bu sav, işlerinde başkalarından yardımlaşmakla emrolunca kişi için söylenir”(Divanü Lügat'it-Türk III:384). Ayrıca imecenin “anlamı” ile “mahiyeti” arasında da farklar olduğunu DLT içinde geçen kelimelerin tanımlarından anlamaktayız. Örneğin, imece içinde kullanılan “kezik” ile “Lüçnüt” kelimeleri farklı süreçlerle ilintili olarak ele alınmaktadır (Akt: Kara,2016:381).

Anadolu kırsal köy yaşamında çok eskiden beri kullanılan İmece kelimesi, köy toplumunun değerleri çerçevesinde ortak gereksinimlerini karşılamak için yaptıkları emek ve işbirliği anlamında kullanılmıştır. İmece kelimesi, birçok yörede farklı kelimelerle ifade edilse de amaç ve uygulama biçimi aynıdır.

3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Ordu ili Mesudiye ilçesi Yeşilce Mahallesinde, kültürel bir değer olan imece olgusunun önemi, gerekliliği ve bugün yaşatılması için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda bir farkındalık yaratmaktır. Teknolojik gelişmeler ve köylerden büyük merkezlere göç, kırsalda toplumsal dayanışmayı olumsuz yönde etkilemiştir. İmece kültürünün yaşatılması, zor koşullarda yaşantının daha kolay ve kaliteli hale gelmesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda, imece kültürünün köy veya kırsal yaşam koşullarına uygun olarak sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler ve devletin ilgili kurumları tarafından desteklenerek yeniden canlandırılması gerekliliği önemlidir.

Yukarıdaki amaçlar, bu çalışmadaki hareket noktasını oluşturmaktadır. Araştırmada, Yeşilce Mahallesinde halen oturan kimselerin, toplumsal dayanışma (imece) ile ilgili düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, Yeşilce gibi yaşam için zor koşulların hüküm sürdüğü coğrafyada birlikte çalışmanın önemi ve gerekliliği inceleme konusu olmuştur.

4. Araştırmanın Önemi

İş alanlarının eksikliği ve diğer birçok nedenden ötürü gittikçe nüfus oranı düşen Yeşilce’de, sürekli olarak oturan kişilerce yaşatılmaya çalışılan “İmece Kültürü”, yörenin kültürel bir mirasıdır. Bu mirasın yeni nesillere aktarımında değişen yaşam düzeninde unutulmaması açısından farkındalık yaratılması, bu araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Bu mirasın yeni nesillere istendik yönde aktarılması ise gelişen teknolojinin insanlığa sunduğu hızlı ve kolay ulaşım ile iletişimin yine bu mirasa uyarlanmış haliyle bireylere kazandırılmasıyla mümkün olabilecektir. Ayrıca Yeşilce’nin bir turizm bölgesi olması nedeniyle, imece kültürüne birçok alanda ihtiyaç duyulmaktadır. İmece kültürünün yalnızca turizme değil; hayvancılık, ormancılık gibi faaliyetlere de yerel bir kalkınma modeli olarak sunulması, bölgenin kalkınmasına ve büyük şehirlere yönelik göç hareketliliğinin sona ermesine katkıda bulunabilecektir.

5. Yöntem (Örneklem)

Araştırmada nicel tarama yöntemi kullanılmıştır. Evren olarak seçilen Ordu ili Mesudiye ilçesi Yeşilce mahallesinde basit eleman örnekleme şeklinde araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplanması için, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket, katılımcıların demografik özelliklerini ve Yeşilce’de İmece Kültürüne ve imece kültürünün yaşanılmasına yönelik soruları içermektedir.

6. Bulgular

Tablo 1.

		f	%
1) Cinsiyetiniz?	• a) Erkek	42	64,62
	• b) Kadın	23	35,38
2) Yaşınız?	• a) 18 ve daha küçük	1	1,54
	• b) 19-29	6	9,23

	• c) 30-39	1	1,54
	• d) 40 ve daha büyük	57	87,69
3) Medeni Durumunuz?	• a) Bekâr	8	12,31
	• b) Evli	40	61,54
	• c) Dul	10	15,38
	• d) Boşanmış	7	10,77
4) Yeşilce'de kalış süreniz nedir?	• a) Genelde bütün sene	35	53,85
	• b) Yazın 2 -3 ay	5	7,69
	• c) İlkbahar ve Yaz	16	24,62
	• d) Yaz ve sonbahar	9	13,85
5) Ne kadar zamandır Yeşilce'de yaşıyorsunuz/ geliyorsunuz?	• b) 1-2 yıldır	6	9,23
	• c) 5-10 yıldır	5	7,69
	• d) 11-19 yıl	9	13,85
	• e) 20 yıl ve daha fazla	45	69,23
6) Eğitim durumunuz?	• a) Okur-yazar değil	0	0,00
	• b) Okur-yazar	3	4,62
	• c) İlkokul veya Ortaokul mezunu	28	43,08
	• d) Lise ve dengi okul mezunu	24	36,92
	• e) Üniversite mezunu	10	15,38
Toplam		65	100,00

Toplam 65 katılımcının %64,62'si erkek, %87,69'u 40 ve daha büyük yaşlarda, %61,54'ü evlidir. Katılımcıların %53,85'i bütün sene Yeşilce'de ikamet etmekte, %69,23'ü 20 ve daha fazla yıldır Yeşilce'de yaşıyor. Eğitim düzeyleri bakımından incelendiğinde %43,08'i ilkokul veya ortaokul mezunu, %36,92'si lise mezunu ve %15,38'i üniversite mezunudur. (Tablo 1)

Tablo 2.

İmece Kültürü;	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%

3	Anlayışı yaşatılmalıdır.	7	10,8%	4	6,2%	53	81,5%	64	98,5%
4	Sosyal ve çevresel alanlarda gereklidir.	10	15,4%	1	1,5%	53	81,5%	64	98,5%
1	Eski yıllarda gerekliydi.	13	20,0%	7	10,8%	45	69,2%	65	100,0%
2	Bugün gerekli değildir.	34	52,3%	7	10,8%	24	36,9%	65	100,0%
5	Yeşilce'de halen var.	30	46,2%	12	18,5%	23	35,4%	65	100,0%

Katılımcıların 81,5%'i "İmece Anlayışı" yaşatılmalıdır. 81,5%'i "Sosyal ve çevresel alanlarda gereklidir." ve 69,2%'i "Eski yıllarda gerekliydi." görüşündeler. Buna karşılık katılımcıların 52,3%'ü imece kültürü "Bugün gerekli değildir." Görüşüne katılmamaktadır. İmece kültürünün "Yeşilce'de halen var." Olduğunu düşünenlerin oranı 46,2%'dir. (Tablo 2)

Tablo 3.

	Yeşilce'de İmece Kültürünü;	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
13	Yeşilce'de nüfusun azalması olumsuz etkilemiştir.	11	16,9%	2	3,1%	52	80,0%	65	100,0%
14	Yaşamsal temel ihtiyaçların (yiyecek, ilaç gibi) hızlı karşılanması olumsuz etkilemiştir.	12	18,5%	2	3,1%	51	78,5%	65	100,0%
8	İnsan ilişkileri olumsuz yönde etkilemiştir.	12	18,5%	2	3,1%	50	76,9%	64	98,5%
9	Gurbetçilik olumsuz yönde etkilemiştir.	12	18,5%	3	4,6%	50	76,9%	65	100,0%
15	Devlet hizmet olanaklarının artması olumsuz yönde etkilemiştir.	11	16,9%	6	9,2%	48	73,8%	65	100,0%
10	Eğitim seviyesinin yükselmesi olumsuz yönde etkilemiştir.	18	27,7%	0	0,0%	47	72,3%	65	100,0%
12	Tarım ve Hayvancılık alanında modernleşme olumsuz etkilemiştir.	18	27,7%	2	3,1%	45	69,2%	65	100,0%
11	Zenginleşmek olumsuz yönde etkilemiştir.	19	29,2%	2	3,1%	44	67,7%	65	100,0%
7	Hızlı ulaşım olanakları olumsuz yönde etkilemiştir.	17	26,2%	7	10,8%	41	63,1%	65	100,0%
6	Hızlı iletişim olanakları olumsuz yönde etkilemiştir.	18	27,7%	9	13,8%	38	58,5%	65	100,0%

Katılımcıların çoğunluğu Yeşilce'de "İmece Kültürünü" nelerin etkilediği hakkındaki tüm önermelere katılmakla beraber katılımın en yüksek olduğu önermeler şunlardır: "İmece Kültürünü",

Yeşilce’de nüfusun azalması olumsuz etkilemiştir. (80,0%) , “Yaşamsal temel ihtiyaçların (yiyecek, ilaç gibi) hızlı karşılanması olumsuz etkilemiştir. (78,5%)”, “İnsan ilişkileri olumsuz yönde etkilemiştir. (76,9%) ve “Gurbetçilik olumsuz yönde etkilemiştir. (76,9%). “Hızlı ulaşım olanakları olumsuz yönde etkilemiştir. (63,1%) ve “Hızlı iletişim olanakları olumsuz yönde etkilemiştir. (58,5%) ifadelerine katılım diğerlerine göre daha düşük düzeydedir. (Tablo 3)

Tablo 4.

	İmece Kültürü;	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
19	Yerel yönetimler tarafından desteklenmelidir.	6	9,2%	0	0,0%	59	90,8%	65	100,0%
18	Dernekler tarafından desteklenmelidir.	7	10,9%	0	0,0%	57	89,1%	64	100,0%
20	Devlet tarafından desteklenmelidir.	7	10,8%	1	1,5%	57	87,7%	65	100,0%
17	Yeşilce’nin kalkınmasına katkı sağlar.	12	18,5%	1	1,5%	52	80,0%	65	100,0%
16	Yeşilce’nin bütün sorunlarını çözer.	30	46,2%	4	6,2%	31	47,7%	65	100,0%

İmece kültürünün desteklenmesine yönelik maddelerden kesinlikle katılım seçeneğinin en yüksek oranda işaretlendiği madde “Yerel yönetimler tarafından desteklenmelidir. (90,8%)” ve “Dernekler tarafından desteklenmelidir. (89,1%)”. Katılım oranının çok yüksek diğer iki madde de “Devlet tarafından desteklenmelidir. (87,7%)” ve “Yeşilce’nin kalkınmasına katkı sağlar. (80,0%)” olduğu görülmektedir. Katılımcıların imecenin “Yeşilce’nin bütün sorunlarını çözer. (47,7%)” önermesine katılımları çoğunlukta değildir. (Tablo 4)

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yapıldığı Yeşilce Mahallesi, bir zamanlar Ordu ilinin Mesudiye ilçesine bağlı büyük bir belde niteliğinde idi. Ancak Aralık 2012’de 6360 sayılı yasayla sayıları 30’a çıkarılan büyükşehir belediyeleri içerisinde Ordu ili de olduğu için tüm beldeler gibi Yeşilce’de Mesudiye ilçesinin bir mahallesi haline geldi (tbb.gov.tr). Yeşilce, coğrafi konum olarak denizden 1350 metreden daha fazla yüksekliğe sahip, Orta Karadeniz Bölgesi’nin iç kesimlerinde denize kıyısı olmayan, karasal ve soğuk iklime sahip zengin fauna ve flora örtüsü ile kaplı, yaz-kış, gece-gündüz sıcaklık farkı yüksek olan bir yerleşim yeridir. Yeşilce, bu eşsiz flora ve fauna zenginliklerinin yanında, zor doğal şartlara rağmen ileri ve çağdaş görüşlülüğü, çalışkanlığı, birlikte iş yapma becerisine (imece) sahip olması, yardımlaşması, komşuluk ilişkilerinin iyi olması açısından da eşsiz insan gücüne sahiptir (Doğan, 2022: 37).

Araştırmanın yanıtlarından da anlaşıldığı gibi, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kırk yaş üzerinde (% 87,69) olduğu görülmektedir. Bunun nedeni araştırmanın kış mevsiminde yapılmış

olması ve Yeşilce'nin en büyük sorunu, 1950'li yıllardan beri büyük kentlere göç vermesidir. Ayrıca dünyada ve Türkiye'de süren Pandemi nedeniyle büyük kentlere gitmeyi, kışın köyde kalmayı tercih eden yaşlı ve emekli kimselerin bulunmasıdır.

Katılımcıların, % 61,54'ü evli ve % 53,85'i bütün sene Yeşilce'de ikamet etmektedir. Diğer kalan % 69,23'ü 20 ve daha fazla yıldır Yeşilce'de yaşamaktadır. Bu katılımcılar aslen Yeşilceli, ancak emekli olduktan sonra köye geri dönenlerdir. Araştırmanın göze çarpan noktası, katılımcıların eğitim düzeyidir. Araştırmanın verilerine göre, hiç okuma yazam bilmeyen katılımcı yoktur. Daha önemlisi, katılımcıların % 43,08'i ortaokul, % 36,92'si lise mezunu iken, % 15,38'i üniversite mezunu olmalarıdır. Araştırmanın amacı "İmece Kültürünü" araştırmak olsa bile, eğitim durumunun Yeşilce'de ne kadar yüksek olduğunu göstermesi de çok önemlidir.

Çok eski bir yerleşim yeri olan Yeşilce'de (Yeşilce isminin 1455 tarihli Osmanlı Tahrir Defteri kayıtlarında Mezraa-i Yavadı olarak geçtiğini ve Yavadı Mezrasında o dönemde 12 Müslüman kişinin oturduğunu belirtmektedir. Baş (2016, s. 274), tarihsel süreç içerisinde beri uygulanan ve bir Türk geleneği olan "İmece Anlayışı" yaşamın her alanında kendini göstermiştir. Bu anlamda katılımcıların % 81,5'i "İmece Anlayışının" Yeşilce'de yaşatılması doğrultusunda görüş bildirmişlerdir. Toplumsal kalkınmanın temelini oluşturan, yardımlaşma ve bu yardımlaşmaya öncülük edecek önderlerin olması, hem yardımlaşmanın temel amacının gerçekleşmesini hem de "İmece Anlayışının" gerçek uygulamalarla gelecek nesillere aktarılacak yaşamasını sağlayacaktır.

Gerek arazi yapısı gerekse iklim koşulları nedeniyle yaşam koşullarının oldukça zor olduğu Yeşilce'de "İmece Kültürünün" yaşatılması ve günlük yaşam içerisinde kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu düşünceden hareketle; toplumsal yarar konusunda ve yaşamsal önem taşıyan çevre konusunda "İmece Kültürü" gereklidir. Bu bağlamda araştırmaya katılanların % 81,5'i imece anlayışının "Sosyal ve çevresel alanlarda gereklidir", görüşünü desteklemişlerdir. Toplumsal dayanışmanın özellikle kapalı köy yaşamında ne kadar gerekli olduğu, köy kanunlarında da yasalarla desteklenmiştir. Köyün ortak mallarının inşa ve onarımında (Yol, köprü, camii, çeşme gibi) köylerde imece oluşturulması İhtiyar Heyeti'nin kararı ile yapılmaktadır (Yasa, 1962:93).

Yeşilce'de göç olgusunun yaşanmadığı ve teknolojik gelişmelerin henüz tam olarak kullanılmadığı dönemlerde, oldukça gerekli olan toplumsal dayanışma, bugün bazı alanlarda yapılmamaktadır (Yol yapımı gibi). Ancak her ne kadar teknolojik gelişmeler, toplum yaşamını kolaylaştırırsa da insanlar arasındaki dayanışmanın gerekliliğini ortadan kaldıramaz. Toplumsal bir varlık olan insan, varlığını sürdürebilmesi için her zaman toplumsal dayanışmaya gerektiren olgulara ihtiyaç duymaktadır. Bu araştırmada da katılımcıların % 69,2'i "Eski yıllarda gerekliydi." görüşünde birleşmişlerdir. Buna karşılık katılımcıların % 52,3'ü ise imece kültürü "Bugün gerekli değildir." görüşüne katılmamış ve gerekli olduğu yönünde yanıt vermişlerdir.

Tablo 2'de İmece Kültürünün "Yeşilce'de halen var" görüşüne katılanların oranı, % 46,2 gibi düşük görünmektedir. Yeşilce'de, yol yapımında, orman işlerinde, asker uğurlamada, düğünlerde, tarla işlerinde, hayvan bakımlarında, ev yapım işlerinde vb. işlerde yapılan imece, bugün de uygulanmaktadır. Ancak eğitime ayrı bir önem veren Yeşilce halkının özellikle 19 Mayıs Üniversitesine bağlı Yüksek Okul için yapılan Öğrenci Yurdu yapımında ve o dönemler

Yeşilce'deki yeni camii inşasında gösterdiği dayanışma takdire şayandır. İmece anlayışı bağlamında, bu toplumsal dayanışma hareketine önderlik yapanlar, Yeşilce'de halen imece anlayışının yaşadığını göstermektedir.

Yeşilce'nin en büyük sorunlarından biri 1950'lerde başlayan ve halen devam eden iç ve dış göç sorunudur. Gerek olumsuz iklim faktörü, gerek toprağın verimsizliği gerekse ekilebilir toprağın nüfusa oranla az olması Yeşilce'de yaşam koşullarını zorlaştırmaktadır. Tüm bu zorluklar, Yeşilce insanının bugün de hemen hemen her konuda sergilediği yardımlaşma ve dayanışma ruhuna (İmece) göre hareket etmesini sağlıyordu (Doğan & Aydın, 2021: 121). Büyük kentlere ve yurtdışına göçler nedeniyle Yeşilce'de azalan nüfus, imece kültürünü olumsuz etkilemiştir. Bu araştırmada katılımcıların verdiği yanıtlar (% 80) bunu doğrulamaktadır.

Bugün dünyada ve Yeşilce'de ihtiyaç duyulan yaşamsal mal ve hizmetler daha kolay ve bireysel ulaşılabilir hale gelmiştir. Bu nedenle herhangi bir dış yardıma gerek kalmamıştır. Bu anlamda, "İmece Kültürünü" araştırmadaki "Yaşamsal temel ihtiyaçların (yiyecek, ilaç gibi) hızlı karşılanması olumsuz etkilemiştir" düşüncesine katılımcıların % 78,5'i haklı olarak evet şeklinde yanıtlamıştır. Tablo 3'de İmece kültürünü olumsuz etkileyen faktörlerle ilgili cümlelere katılım oranı oldukça yüksek görülmektedir. Katılımcılar, bireysel ilişkilerin İmece Anlayışını %76.9 oranında olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler. Ayrıca ulaşım ve iletişim alanlarındaki hızlı teknolojik gelişmeler, araştırmaya katılanlar tarafından verilen yanıtlardan (ulaşım için % 63,1; iletişim için % 58,5 oranında), her yerde olduğu gibi Yeşilce'de de (İmece) Toplumsal Dayanışma anlayışının olumsuz etkilenmiş olduğu görülmektedir.

Özellikle köy yaşamında çok önemli bir yeri olan İmece kültürünün unutulmaya yüz tutmasının en temel nedenlerinden biri genç nüfusun Yeşilce'den göç etmesidir. Köylerde kalan yaşlı nüfusun emek ve işbirliği ile yapılan çoğu köy işlerini yapamayacak duruma gelmeleri, İmece kültürünün eski işlevini kaybetmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca tarım ve hayvancılık alanında makineleşme de İmece Kültürünün ötelenmesinin bir diğer nedenidir. Köy yaşamında İmece kültürü ile yapılan çoğu kamusal işlerin yapımı da (Yol, Camii, Çeşme gibi) artık devletin kamu kuruluşları tarafından yapıldığı için, imece yapılmasına gerek kalmamış gibi gözükmektedir.

Yukarıda verilen birçok neden dolayısıyla "İmece Kültürünün" kaybolma riski ile karşı karşıya gelmesine rağmen, Yeşilce halkı İmece Kültürünün yaşatılması yönünde devlet kurumlarının ve birçok tüzel kişilik taşıyan kurumun desteğini beklemektedir. Bu araştırmada katılımcıların % 90,8'inin "İmece Kültürünün" Yerel Yönetimler tarafından desteklenmesini istedikleri görülmektedir. Özellikle Yeşilce gibi Büyük Şehir Belediye yasası ile belde niteliğini kaybeden ve bazı yerel yönetim hizmetlerini gecikmeli olarak çözebilen yer için çok haklı bir istektir. İmece kültürünün desteklenmesine yönelik diğer bir madde ise, Yeşilce dâhil Mesudiye'nin her köyünün büyük şehirlerde tüzel kişilik vasfı olan Köy Dernekleri bulunmaktadır. Bu derneklerin İmece geleneğinin unutulmaması ve günün koşullarına göre uyarlanarak yaşatılması konusunda çalışma yapmaları önemlidir. Bu araştırmada da İmece Kültürünün dernekler tarafından desteklenmesini isteyenlerin oranı %89,1 gibi büyük bir kesimdir. Devlet kurumlarının, toplumsal dayanışma anlayışının yaşatılması ve uygulanması konusunda üzerine düşen görevleri (ekonomik, eğitim gibi) yerine getirmesi, geçmişte olduğu gibi toplumun ortak sorunlarının çözümüne hem

ekonomik, hem siyasal, hem de sosyo- kültürel açıdan büyük katkı sağlayacaktır. Bu anlamda araştırmaya katılanların %87,7'si İmece Kültürünün devlet tarafından desteklenmesini istemektedir.

Yeşilce halkı, Cumhuriyet sonrası uygulamaya sokulan çağdaş yaşama yönelik yapılan devrimlerin sürekli savunucuları olmuştur. Bu anlamda özellikle kendilerini aydınlatan çağdaş eğitim konusunda da çok duyarlı hareket etmişlerdir. Köy Enstitüsü'ne çocuklarını göndererek onların aydın düşüncelerinden köy yaşamında faydalanmışlardır. Geleneksel olarak sürdürülen Toplumsal Dayanışma ruhunu günün koşullarına uygun olarak uygulamaya sokmuşlardır (Bölgede ilk elektrik santralini yapımı, kooperatifleşme, süt ürünleri fabrikası gibi). Bu anlamda Yeşilceliler bu araştırmada, İmece Kültürünün, bölgenin kalkınmasına yarar sağlayacağı konusunda %80 oranında evet demişlerdir. Ancak İmece Kültürünün Yeşilce'nin bütün sorunlarını çözeceği konusunda karamsar gözükmektedirler. Bu nedenle Yeşilce'nin bütün sorunlarını çözer önermesine % 47,7 oranında evet diyerek katılmışlardır.

İmece, karşılıksız bir yardım kuruluşu gibidir. Kendi bünyesinde barındırdığı kimselerden oluşur ve hizmet de yine bu kimselere yapılmaktadır. Kurumun sürekliliği, toplumun varlığını sürdürmesiyle eş orantılıdır. Toplumun ağır yaşam koşullarına karşı güven içerisinde emek ve işbirliği anlamına gelen İmece, hem bireylerin hem de uygulandığı toplumun kalkınmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan İmece bir kültür aktarım aracıdır. Gelecek nesiller İmece kültürü çevresinde toplumsal değer, yargı ve kalıplarını öğrenmektedir. Bu anlamda, köy topluluğu üyelerinin sahip olduğu değerler, ortak davranış kalıpları ve görgü algılamaları imece ortamında biçimlenir, uygulanır, meşruiyet kazanır ve kendi töresini yaratır. Dolayısıyla, sözlü kültür ortamının yaratıp sahip olduğu her kurum gibi imece kurumu da, kendi düzenini sürekliliği sağlama açısından yarattığı kendi töresine göre yürütür (Kederli, 2008:99). İmece Kültürü Türk toplum yaşamında önemli bir yere sahiptir. Zor koşulların aşılmasında ve toplumların değerlerinin yaşatılmasında büyük görevler yüklenmiştir. İmece kültürü, insanlık tarihi ile birlikte sorunlara çözüm olmuş ve olacaktır. Bu nedenle, her kesimin "İmece Kültür" anlayışını desteklemeli ve asla unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Baş, Mithat (2016). *Mesudiye: Tarihi Ve Kültür Özellikleri*, İstanbul Mesudiyeliler Derneği Yayını
- Bektaş Karabatak, Nazan (2018). *İmece Kültürü Ve İmece Kelimesi Üzerine*, Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl.5, Sayı. 18, s. 490-501
- Doğan, Kadir (2022). *Yeşilce'de Çağdaş Eğitimin İz Düşümü*, Ed. C. Doğan, Çanakkale, Paradigma Akademi Yayınları
- Doğan, Coşkun & Aydın, Yekta (2021). *Yeşilce Örneğinden Hareketle, Yerelden Genele Göç Olgusu*, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, / (1). s.115-123
- Durkheim, Emil (2006). *"Toplumsal İşbölümü"*, Çev: Ö.Ozankaya, Ankara, Cem Yayınları
- Eren, Hasan (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara, Kişisel Yayınları

- Gülensoy, Tuncer (2007). *Türkiye Türkçesinde Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
- Kara, Mehmet Akif (2016). *Toplumsal Dayanışma Kavramı Temelinde İmece Kültürü: Tirebolu-Doğankent Yöresi Örneği*, The Journal of Academic Social Science Studies, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS4863>, Nr. 53, s. 377-386
- Kederli, Zehra (2008). *Deliorman'ın Aydoğdu Köyünde Meci/ İmece*, Türkbilig, Türk Dünyası Dergisi, Sayı: 16, s. 90-112
- Kozak Akoğlan Meryem & Özdemir, Necip & Çuhadar, Yusuf (2019). “*İmece Kültürünün Turizmde Kullanımı: Bilecik-Kurşunlu Köyü*”, Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(4):, s.805-819
- Yasa, İbrahim (1962) *Toplum Kalkınması ve Köylerimizde Yardımlaşma Geleneği*, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi Sayı. 17, Cilt:1, s. 89-115
- Yükselbaba, Ülker (2017). *Èmile Durkheim'a Göre Toplum, Düzen Ve Hukuk: Hukukun Ve Cezanın Evrimi*, İstanbul Hukuk Mecmuası Yayınları, C. 75, S. 1, s. 191-226
- URL 1 <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/imece> (Erişim Tarihi: 06.10.2021)
- URL 2 tbb.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.01.2022)